

Katse kohti tulevaisuutta

Thomas Blomqvist

Kansanedustaja, eduskunnan tulevaisuusvaliokunnan puheenjohtaja



Hallituksen ja eduskunnan vuoropuhelu tulevaisuuden kehityksen suunnasta ja siitä, miten poliittisen päätöksenteon pitäisi vaikuttaa ja varautua haasteisiin, on suomalainen innovaatio. Tämän joka vaalikaudella käytävän vuoropuhelun koordinoijaksi eduskunta perusti laman jälkeen tulevaisuusvaliokunnan. Syvä taloudellinen matalasuhdanne lamaannutti yhteiskunnan kehityksen moneksi vuodeksi.

Jälkiviisaana voi todeta, että taloudellinen taantuma olisi ollut ennakoitavissa. Päätöksenteosta puuttui kuitenkin silloin työkalu, jolla taloudellisen kehityksen suhdannemuutos olisi voitu tunnistaa ajoissa ja päätöksenteossa siihen varautua. Laman jälkeen politiikassa kaivattiin kykyä paremmin ennakoida edessä olevia haasteita niin varhaisessa vaiheessa, että niihin voidaan vaikuttaa, ja sillä tavalla välttää virheitä päätöksenteossa.

Tulevaisuusvaliokunnan tehtäväksi on myös muodostunut pitkän aikavälin kysymysten asettelu, mikä sisältää vaalikausien ja hallitusohjelmien

ylittävien asioiden huomioon ottamista. Pitkällä aikavälillä megatrendit globalisaatio, digitalisaatio, väestörakenteen muutos, kaupungistuminen ja ilmastomuutos muuttavat ihmisen arkea radikaalisti ja kokonaisvaltaisesti.

Lisäksi ihmisten arkeen voivat vaikuttaa yllättävästi muuttuvat asiat, joita emme ole osanneet ennustaa. Nämä niin kutsutut mustat joutsenet ovat yhteiskunnan hiljaisia signaaleja. Tulevaisuusvaliokunta pyrkii kuulemisen kautta tunnistamaan näitä vaikeasti havaittavia pinnan alla olevia asioita, joista ei julkisuudessa juurikaan käydä keskustelua. Mustien joutsenten tunnistaminen on tärkeää, koska niiden esiin tuominen ja tutkiminen parantavat mahdollisuuksia tehdä oikeita ja hyvinvointia kasvattavia päätöksiä.

Tällä vaalikaudella hallituksen tulevaisuusselonteon aiheena on työn murros ja suomalaisen työn tulevaisuus, johon tulevaisuusvaliokunta on parhaillaan valmistamassa eduskunnan vastausta. Työn murroksen ytimessä ovat automaatio, robotit, tekoäly sekä jakamistalouden ja alustatyön kehitys. Palkkatyön luonne muuttuu ja monet työpaikat ja ammatit katoavat samalla kun uusia syntyy, ja jo nyt säännöllisen työn rinnalle on tullut entistä enemmän epäsäännöllistä projektipohjaista työtä. Lisäksi työn käsite ja merkitys ihmisen elämässä muuttuvat.

Jatkossa entistä useampi ihminen voi olla monipuoliseen osaamiseen nojaava itsensä työllistäjä, joka sujuvasti hyppää projektista toiseen. Koska emme voi tietää, mitä uusia ammatteja kaikkien uusien teknologioiden seurauksena syntyy, elinikäisen oppimisen ja yleisten taitojen merkitys korostuvat edelleen. Ihmisillä täytyy olla kyky muuttua, kokeilla uutta ja kehittyä. Työelämässä pärjääminen edellyttää jatkossakin korkeaa koulutusta ja ihmissuhde- ja vuorovaikutustaitoja.

Tänä syksynä tulevaisuusvaliokunta käynnisti omana hankkeena tutkimuksen jakamistaloudesta ja alustatyöstä, jossa selvitämme erityisesti niiden vaikutusta ihmisten sosiaaliturvaan. Pohdimme, miten yhteiskunnan rakenteita ja tukijärjestelmiä tulisi muuttaa, jotta ihmisten hyvinvointi voidaan taata turvaverkolla myös mitä erilaisimpien ja muuttuvien tilanteiden varalle. Vaikka joudumme ajattelemaan monia asioita uudella tavalla, emme kuitenkaan halua luopua hyvinvointivaltiomallista.

Toinen vaalikauden teema on ollut kestävän kehityksen Agenda2030-toimintaohjelma ja sen mietinnössä korostimme kestävästä hyvinvointia. Tiedostamme, että emme enää voi elää yli varojemme. Tärkeää kestävän hyvinvoinnin kannalta on myös muuttaa eriarvoisuutta ja epätasa-arvoa ylläpitäviä ja lisääviä rakenteita. Kestävän kehityksen ja työn murroksen myötä yksi tulevaisuusvaliokunnan esille nostamista huomioista on tarve uusille kestävän hyvinvoinnin mittareille.

Suurten muutosten edessä on helppo vaipua epäuskoon ja keskittyä uhkakuihin sen sijaan, että nähtäisiin muutoksissa mahdollisuuksia. Varsinkin meillä suomalaisilla on usein taipumusta tällaiseen ajatteluun, ja siksi haluaisin rohkaista kaikkia näkemään muutosten positiiviset puolet. Meillä ei pitäisi olla pelättävää, koska satavuotias Suomi on hyvinvointiyhteiskunta, jonka perusfundamentit ovat kunnossa. Meillä on kaikki edellytykset kestää muutokset ja hyödyntää niitä Suomen kehittämisessä vielä paremmaksi. Meidän on edelleen kehitettävä hyvinvointivaltiomalliamme, syvennettävä yhteistyötä muiden pohjoismaiden kanssa ja Suomen tulee olla aktiivinen jäsen EU:ssa. Meidän on uskallettava uudistaa rakenteita, ajatella uudella tavalla ja ottaa käyttöön uusia tekniikoita.

Panostukset koulutukseen ja tutkimukseen ovat ensisijaisen tärkeitä nyt ja tulevaisuudessa ja meidän on jatkettava tasavertaisen ja oikeudenmukaisen koulutusjärjestelmän kehittämistä. Suomen tulevaisuus on valoisa, kun uskallamme olla positiivisia ja teemme oikeita päätöksiä.

Aiemmin sarjassa julkaistut kirjoitukset löydät [täältä](#).